

Vzácná onemocnění: častější než rakovina a AIDS dohromady

Vysvětlit či přiblížit vznik a genetiku vzácných onemocnění si vzala za úkol výstava Doba genová pod záštitou Evy Pavlové. Výstava byla slavnostně zahájena na začátku listopadu na své druhé zastávce ve Fakultní nemocnici v Motole, odkud se v prosinci přestěhovala na Letiště Václava Havla, kde bude pokračovat do konce ledna 2024.

Na zahájení výstavy přijala pozvání řada odborníků, kteří definovali, jak mohou být v této oblasti prospěšné patientské organizace. Zároveň se shodli, že v případech vzácných onemocnění jsou velmi důležité inovativní formy jejich léčby, jako je genová terapie, a to na evropské úrovni.

Zahájení výstavy se účastnil ředitel FN v Motole JUDr. Miroslav Ludvík společně s prof. Milanem Mackem, přednostou Ústavu biologie a lékařské genetiky 2. LF UK a FN Motol, a primářkou MUDr. Markétou Havlovicovou, dále doc. Radislav Sedláček, ředitel CCP, europoslanec Ondřej Knotek, MUDr. Alena Zumrová, členka odborné rady Asgent, ředitel AIFP David Kolář, předsedkyně ČAVO Anna Arellanová a v neposlední dlouholetá ambasádorka Ing. Alexandra Udženija, náměstkyně primátora hl. m. Prahy.

Výstavu organizuje nezisková organizace Asociace genové terapie ve spolupráci s vědeckým pracovištěm České centrum pro fenogenomiku (CCP) při Ústavu molekulární genetiky AV ČR, v.v.i., s grantovou podporou Erasmus+ (Asgent

a EURORDIS) a programu Strategie AV21 Akademie věd České republiky „Genová a přesná terapie“ (CCP).

Výstavu budou moci po jejím skončení v Praze zhlédnout návštěvníci v dalších městech ČR.

Pokud nemáte možnost zhlédnout výstavu osobně, navštivte stránky www.dobagenova.cz, kde můžete vyplnit krátký vědomostní kvíz. Za každý vyplněný dotazník podpoří naše dárcovské organizace výzkum léku vzácného onemocnění. Vaše vědomosti tak pomohou české vědě.

Další informace na www.dobagenova.cz.

Zdroj: Asociace genové terapie

Na 1. lékařské fakultě se učí v češtině již 140 let

Už 140 let se mohou studenti pražské lékařské fakulty učit v češtině. Na oslavu tohoto významného jubilea připravila 1. lékařská fakulta speciální web, kde návštěvníci najdou například klíčové milníky, které ovlivnily výuku, nebo limitovanou edici propagačních předmětů, na jejichž tvorbě se podílela ilustrátorka Karolína Urbánková.

Česká lékařská fakulta tehdejší Karlo-Ferdinandovy univerzity zahájila svoji činnost v roce 1883. Stalo se tak po rozdělení pražské univerzity na německou a českou část. Jakkoli byly okolnosti rozdělení nesnadné a panovala obava, že se pro nedostatek odborníků a nezájem studentů i pacientů nepodaří českou lékařskou fakultu vůbec otevřít, zájem o studium v češtině narůstal už od poloviny 19. století a na jeho konci počet studentů české lékařské fakulty překonal počet studentů fakulty německé.

Obě lékařské fakulty pokračovaly v činnosti i po vzniku Československa v roce 1918 až do 17. listopadu 1939, kdy němečtí okupanti uzavřeli české vysoké školy. Po skončení druhé světové války byla v roce 1945 zrušena německá

lékařská fakulta a existovala již pouze lékařská fakulta česká. Ta byla v roce 1953 rozdělena na tři samostatné fakulty: Fakultu všeobecného lékařství (s připojeným stomatologickým směrem), Fakultu dětského lékařství a Lékařskou fakultu hygienickou. Jejich názvy se ještě jednou změnily a od roku 1990 se označují číslovkami.

Na fakultě se učí v češtině i v 21. století, ale zdaleka nejen všeobecné nebo zubní lékařství, ale také řada nelékařských oborů. Výuka sama o sobě se pochopitelně zásadně proměnila. Klíčovou roli dnes hraje dnes tzv. simulační medicína. K simulátorům lze připojit různé diagnostické i léčebné přístroje, pomocí nichž mohou studenti provádět zákroky a monitorovat, jak na ně figuríny reagují. *Zdroj: tisková zpráva*

Praktici zbrojí proti útokům hackerů

Dny papírových kartoték by mohly být konečně sečteny, chorobopisy pacientů jsou dnes ve většině ordinací uchovávány elektronicky. S množstvím osobních dat online však roste i riziko jejich odcizení nebo úniku. Praktičtí lékaři upozorňují, že se jejich ordinace stále častěji stávají terčem hackerských útoků, a zdůrazňují potřebu kvalitního zabezpečení databází. Na rozdíl od nemocnic se jim však nedostává podpory ze strany státu, přestože náklady na zabezpečení jsou vysoké. Potřeba chránit data roste i se stále častějším využíváním telemedicíny v primární péči.

V průměru každá ordinace praktika v České republice vede přibližně 1 900 pacientů a sami lékaři upozorňují, že bezpečné uchování osobních dat je pro ně stále důležitější. „U praktického lékaře běžně končí dokumentace nejen o léčbě, kterou pacientovi sami poskytují, ale také záznamy od jiných specialistů, propouštěcí zprávy z nemocnic, výsledky testů a podobně. To jsou data té nejintimnější povahy a my nesmíme dopustit, aby se k nim dostal někdo nepovolaný,“ říká MUDr. Cyril Mucha, místopředseda SVL pro digitalizaci a IT. Podle něj přibývá i pokusů o útok na ordinace praktických

lékařů. „Za poslední rok vím hned o několika případech, nicméně to hovoříme o těch, kdy se útok podařil. O většině pokusů se ani nedozvíme, protože naštěstí skončí neúspěšně. Je paradoxní, že přestože uchováváme prakticky veškerou zdravotní dokumentaci o pacientech, stát našim lékařům – na rozdíl od nemocnic – s IT podporou nijak nepomáhá,“ dodává.

Důležitost kybernetického zabezpečení u praktických lékařů roste i díky telemedicině, kterou si lékaři zvykli používat při covidové pandemii. Nyní praktici zkoušejí telemedicínu více využívat např. v péči o pacienty s chorobami

srdce, s diabetem nebo kožními nemocemi. V budoucnu by mohli praktici podobně využívat data z přístrojů například

pro vzdálené kontroly pacientů s diabetem nebo kardiologickým onemocněním.

Zdroj: tisková zpráva

Vnímám svět jinak, přesto v něm žiju s vámi

To je název putovní výstavy, která proběhla od začátku listopadu do poloviny prosince 2023 a jejímž cílem bylo upozornit na porozumění s lidmi trpícími poruchami autistického spektra.

Projekt vznikl ve spolupráci nestátní neziskové organizace Za sklem, o.s., s Fakultou multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati.

Výstava, která představila portréty 28 lidí nejen na spektru autismu, dokázala, že lidé s autismem se na první pohled neliší od většinové společnosti, že každý jedinec je svébytnou osobností a že ani naše vnímání není jednosměrné.

„Projekt této putovní výstavy je zcela jedinečným počinem v oblasti osvěty veřejnosti o podstatě poruch autistického spektra. Společnost dluží lidem na spektru a jejich blízkým mnohé jak v dostupnosti služeb různého druhu (od sociálních až po zdravotní), tak

i v přístupnosti ke vzdělávání. Dobrá osvěta je na začátku všech změn a tato akce k dobré osvětě patřila,” řekl prof. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D.

Organizace Za sklem, o.s., vznikla v roce 2011 a v současnosti poskytuje čtyři registrované sociální služby, a to odborné sociální poradenství, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, sociální rehabilitaci a centra denních služeb. Pomáhá potřebným žít s autismem život v obdobné kvalitě jako jejich vrstevníci v celé řadě regionů. Většinu služeb poskytuje bez úhrady. Více informací na www.zasklem.com.

Zdroj: tisková zpráva

Jak mohou lékaři zabránit rozvoji antibiotické rezistence? Mají k dispozici několik nástrojů

V Řecku, Rumunsku, Portugalsku a na Kypru je možné volně koupit poměrně velké množství antibiotik. Proto tyto země mají vysoký výskyt rezistentních bakterií. Naopak naším vzorem mohou být Finové, Norové, Holanďané a Irové, kteří mají k antibiotikům dobře regulovaný přístup. U nás je výskyt rezistentních bakterií průměrný. Protože získáváme antibiotika na předpis, osvěta ohledně indikace antibiotik by měla směřovat také na lékaře.

Problematika je natolik zásadní, že při Ministerstvu zdravotnictví pracuje Centrální koordinační skupina Národního antibiotického programu (CKS NAP), která funguje jako

externí mezíresortní a mezisektorový poradní orgán ministra a která mimo jiné pečuje také o informování a vzdělávání odborné i laické veřejnosti v oblasti uvážlivého používání

antibiotik a antibiotické rezistence nezávisle na farmaceutickém průmyslu.

Odhaduje se, že zhruba 30 % předepsaných antibiotik v ČR je zbytečných a pacientům nepřináší významný prospěch. Lékaři je mohou předepisovat „pro jistotu“ nebo kvůli očekávání pacienta. Proto je velmi důležitá komunikace mezi lékařem a pacientem: Lékař mají dnes k dispozici několik metod rychlého testování, které umožňují diagnostiku přímo v ordinaci – jedná se např. o Streptest, antigenní testy či CRP.

Je také třeba, aby lékaři zdůrazňovali zásady racionální léčby antibiotiky, která hrají velkou roli v prevenci rozvoje antibiotické rezistence. Některá pravidla jsou platná nejen pro lékaře, ale i pro uživatele antibiotik – klíčové je nepoužívat antibiotika, pokud není přítomna bakteriální infekce.

Z celkové spotřeby antibiotik je jich 80 % podáváno ambulantně a 20 % v nemocnicích. Protože v těchto zařízeních pobývají velmi často imunokompromitovaní lidé, problematika infekcí a jejich léčby je tam velmi komplexní, stejně tak i výskyt a šíření bakterií rezistentních na antibiotika. Proto

se o zacházení s antibiotiky a prevenci a kontrolu infekcí starají multidisciplinární týmy.

Od roku 2021 probíhá kampaň Prevence antibiotické rezistence Státního zdravotního úřadu (SZÚ). Primárně cílila na širokou veřejnost, ale aby se jednalo o komplexní edukaci, zaměřila se i na praktické lékaře a pediatry. Pro lékaře jsou připraveny praktické pokyny, zda antibiotika indikovat či nikoli.

Zajímavým nástrojem pro lékaře, jak získat zpětnou vazbu ohledně předepisování antibiotik, je nová verze Portálu ukazatelů kvality Kanceláře zdravotního pojištění. Poskytovatelé – praktičtí lékaři a pediatři – zde najdou parametry své vlastní preskripce a mohou je přehledně srovnat s prahovými hodnotami i s anonymními výstupy ostatních poskytovatelů. Pilotní audit v předchozím roce ukázal praktické možnosti využití těchto informací a vedl i ke zpřesnění výstupů KZP.

Realizátorem projektu Prevence antibiotické rezistence je Státní zdravotní ústav. Projekt Prevence antibiotické rezistence (ZD-PDP2-001) byl podpořen grantem z Fondů EHP 2014–2021 z programu Zdraví. www.eeagrants.cz

Zdroj: tisková zpráva

Nedostatek praktiků by řešily částečné úvazky – využily by je zejména lékařky na rodičovské dovolené

Primární péči „protékají mezi prsty“ desítky lékařek na rodičovské dovolené, které by chtěly pracovat. Jejich alespoň částečné zapojení by přitom v oboru, kterému dominují ženy, zvýšilo kapacity a přispělo k řešení současné personální krize. Lékařkám především schází podpora, která by jim pomohla vrátit se do práce dříve než za několik let – než jejich potomci odrostou. Chybějí zejména kapacity pro školky nebo dětské skupiny. Zaměstnání formou částečných úvazků upřednostňuje i celá nastupující generace lékařů–mužů, kteří často chtějí kombinovat práci praktického lékaře i s jinými obory.

Primární péče je dlouhodobě doménou žen, které tvoří téměř dvě třetiny praktiků. To však oboru přináší i jistá úskalí. „Lékařky vystudují medicínu a pak stráví několik let přípravou k atestaci. Vedle práce ale chtějí většinou založit také rodinu, a přitom právě ony by mohly výrazně pomoci s nedostatkem praktických lékařů v Česku. Tady ale je další potíž, která primární péči trápí – kvůli neefektivní organizaci je částečných úvazků v ordinacích praktiků minimum a lékaři dlouhodobě volají po finančním zvýhodnění sdružených praxí, které by částečné úvazky praktickým lékařům poskytovaly. „Mladí lékaři se chtějí více věnovat svým pacientům bez další administrativní zátěže, popřípadě

skloubit práci praktického lékaře s jiným nástavbovým oborem, např. geriatrií, záchrannou službou nebo paliativní medicínou. Výhodou sdružené praxe je také vzájemná zastupitelnost lékařů, ordinace se nemusí zavřít např. během dovolené, přičemž péče o pacienty zůstává zachována,“ popisuje MUDr. Kateřina Javorská, členka výboru SVL ČLS JEP.

Také podle MUDr. Davida Halaty, praktického lékaře z Hoštálkové na Zlínsku a člena výboru SVL ČLS JEP, mladí lékaři stále více upřednostňují tzv. sdružené praxe, které zastřešují více lékařů v rámci jedné ordinace a spolu s dalším personálem tvoří týmy, které jsou zcela běžné v západní Evropě.

Zdroj: tisková zpráva